

Diagnoza problemów społecznych i potrzeb rodzin w Gminie Łącut

(na podstawie ankiety przeprowadzonej w dniach 15.09.2025r.-12.10.2025r.)

Diagnoza problemów społecznych i potrzeb w Gminie Łącut stanowi niezbędne narzędzie umożliwiające rzetelną analizę stanu społeczności lokalnej oraz identyfikację obszarów wymagających wsparcia i interwencji. Gmina Łącut, ze względu na swoje zróżnicowanie demograficzne, gospodarcze i przestrzenne, boryka się zarówno z wyzwaniami charakterystycznymi dla małych i średnich ośrodków, jak i z problemami typowymi dla społeczności wiejskich. Celem niniejszej diagnozy jest określenie głównych problemów społecznych dotyczących mieszkańców gminy, takich jak ubóstwo, bezrobocie, dostęp do usług edukacyjnych i zdrowotnych, potrzeby seniorów, młodzieży oraz osób zagrożonych wykluczeniem społecznym. Szczególny nacisk położono na identyfikację potrzeb rodzin, co jest kluczowe dla opracowania skutecznego Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2026-2028, który pozwoli na planowanie działań wspierających rozwój i dobrostan rodzin w gminie. W opracowaniu wykorzystano zarówno dane statystyczne, informacje pochodzące z instytucji publicznych i organizacji pozarządowych, jak i wyniki badań terenowych oraz konsultacji społecznych, co pozwala na uzyskanie pełnego obrazu sytuacji społecznej w gminie oraz skuteczne ukierunkowanie przyszłych działań programowych.

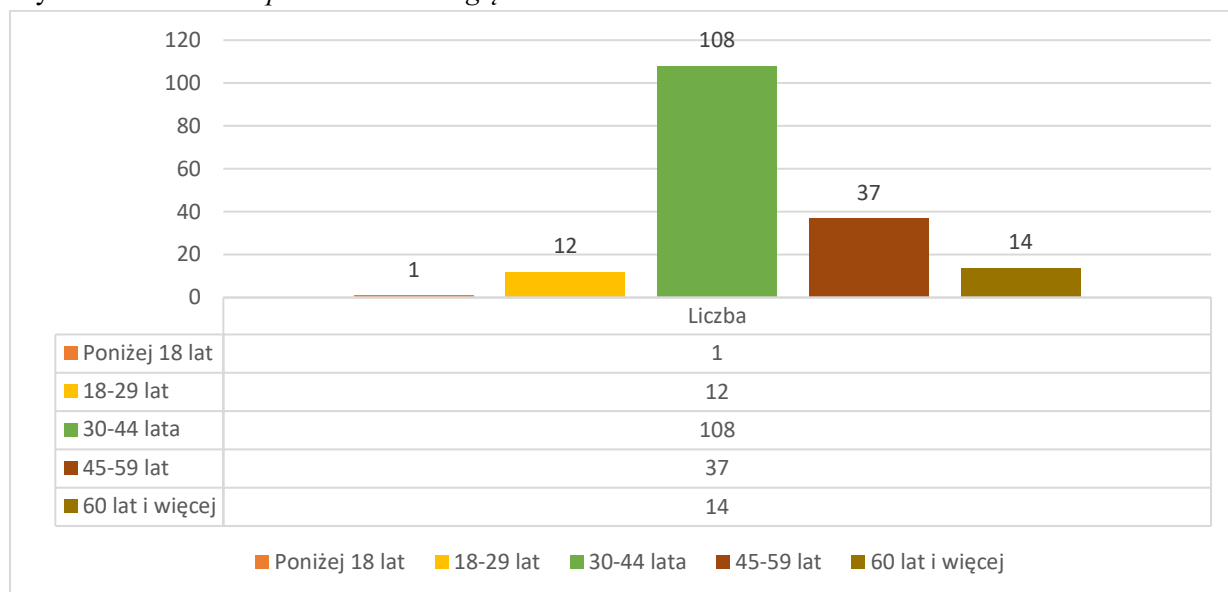
Na potrzeby opracowania Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2026–2028 przeprowadzono badania ankietowe wśród mieszkańców Gminy Łącut, mające na celu rozpoznanie potrzeb rodzin oraz diagnozę problemów społecznych występujących na terenie gminy. Badania te stanowiły istotny element procesu planowania działań w zakresie polityki rodzinnej, umożliwiając poznanie opinii mieszkańców na temat jakości życia, dostępności usług społecznych oraz oczekiwań wobec instytucji wspierających rodzinę. Badanie zostało zrealizowane metodą sondażu diagnostycznego, z wykorzystaniem kwestionariusza ankiety opracowanego przez Ośrodek Pomocy Społecznej Gminy Łącut. Ankieta była dostępna w dwóch formach – elektronicznej (online) oraz papierowej, co umożliwiło dotarcie do szerokiego grona respondentów o zróżnicowanym wieku, statusie zawodowym i sytuacji rodzinnej.

Zakres tematyczny badania obejmował m.in.:

- ocenę sytuacji materialnej i życiowej rodzin,
- identyfikację problemów społecznych występujących w środowisku lokalnym,
- ocenę dostępności i jakości usług społecznych,
- wskazanie obszarów wymagających wsparcia i rozwoju,
- ocenę dotychczasowych działań Gminy w zakresie pomocy rodzinie.

Łącznie w badaniu wzięły udział 172 osoby, co stanowi reprezentatywną próbę mieszkańców gminy. Uzyskane wyniki pozwoliły na sformułowanie wniosków dotyczących kondycji rodzin, ich potrzeb oraz oczekiwań wobec działań samorządu w najbliższych latach. Zebrane dane stanowią podstawę do opracowania kierunków działań i celów strategicznych Programu Wspierania Rodziny Gminy Łącut na lata 2026–2028.

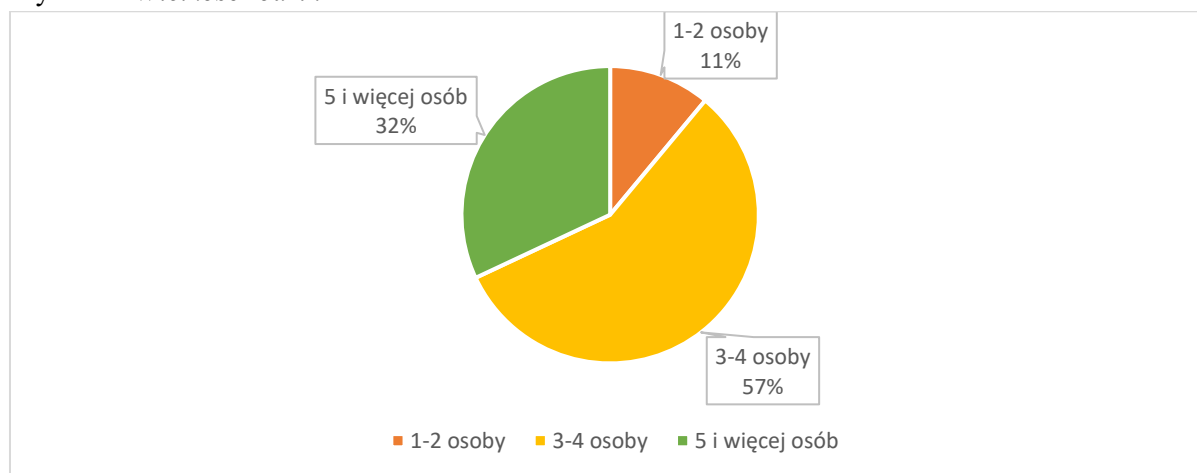
Wykres 1. Podział respondentów ze względu na wiek.

Źródło: Opracowanie własne

Największą część respondentów (62,8%) stanowiły osoby w wieku 30-44 lat, co wskazuje, że w badaniu wzięli udział głównie ludzie młodzi, będący w wieku produkcyjnym, posiadające rodziny. Drugą co do wielkości grupą wiekową były osoby w wieku 45-59 lat (21,5%). Osób w wieku 60 lat i więcej było 14 (8,1%).

Wykres 2: Wielkość rodzin

Źródło: Opracowanie własne

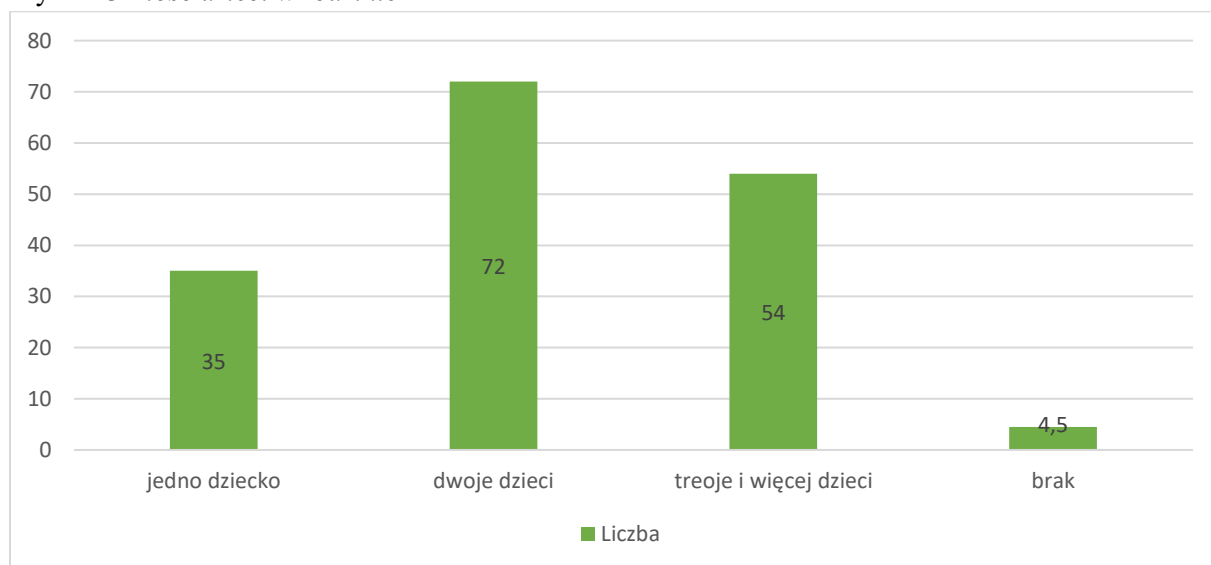
Analiza danych dotyczących struktury rodzin respondentów wskazuje, że w Gminie Łańcut dominuje model rodziny trzy- lub czteroosobowej, co jest zgodne z ogólnopolskimi tendencjami demograficznymi. Tego typu rodziny stanowią najliczniejszą grupę wśród ankietowanych, co może świadczyć o stabilnej strukturze społecznej gminy oraz o tym, że większość mieszkańców tworzy pełne gospodarstwa domowe z dziećmi. Znaczna część respondentów zadeklarowała, że funkcjonuje w rodzinach liczących pięć i więcej osób, co wskazuje na obecność rodzin wielodzietnych w lokalnej społeczności. Ich udział jest istotny z punktu widzenia planowania polityki społecznej, ponieważ rodziny te częściej borykają się z wyzwaniami organizacyjnymi i finansowymi, wymagającymi wsparcia w obszarze edukacji, opieki nad dziećmi, dostępu do usług zdrowotnych i czasu wolnego. Najmniej liczną grupę stanowiły osoby samotne lub żyjące w dwuosobowych gospodarstwach domowych. Choć ich udział jest niewielki, warto podkreślić, że takie osoby często mogą doświadczać

problemów związanych z samotnością, ograniczonymi zasobami finansowymi lub mniejszym wsparciem społecznym, co również wymaga uwzględnienia w planowaniu działań pomocowych.

W dalszej części ankiety analizowano również liczbę posiadanych dzieci. Największy odsetek respondentów – 41,9% – stanowią rodziny wychowujące dwoje dzieci, co potwierdza dominację modelu tzw. „rodziny dwudzieternej”, uznawanej za najczęstszy typ gospodarstwa domowego w Polsce. 31,4% ankietowanych to rodziny wielodzietne, posiadające troje lub więcej dzieci, co świadczy o silnej reprezentacji tej grupy w gminie i podkreśla potrzebę rozwijania systemu wsparcia dla takich rodzin (np. poprzez programy lokalne, pomoc rzeczową, dostęp do zajęć pozalekcyjnych czy ulg w opłatach). Rodziny z jednym dzieckiem stanowią 20,3% badanych, natomiast osoby bezdzietne – 6,4%. Dane te wskazują, że większość mieszkańców gminy posiada dzieci, co z kolei podkreśla znaczenie polityki prorodzinnej oraz rozwoju usług skierowanych do dzieci i młodzieży, takich jak edukacja, opieka przedszkolna, zajęcia sportowe czy wsparcie psychologiczno-pedagogiczne.

Podsumowując, struktura demograficzna respondentów pokazuje, że Gmina Łańcut jest społecznością rodzinną, w której dominują gospodarstwa domowe z dziećmi, w tym znacząca grupa rodzin wielodzietnych. Wyniki te stanowią ważną wskazówkę dla władz gminy i OPS w zakresie planowania działań wspierających rodziny w wychowaniu dzieci, godzeniu życia zawodowego z rodzinnym oraz zapewnieniu dostępu do różnorodnych usług społecznych i edukacyjnych.

Wykres 3: *Ilość dzieci w rodzinie*

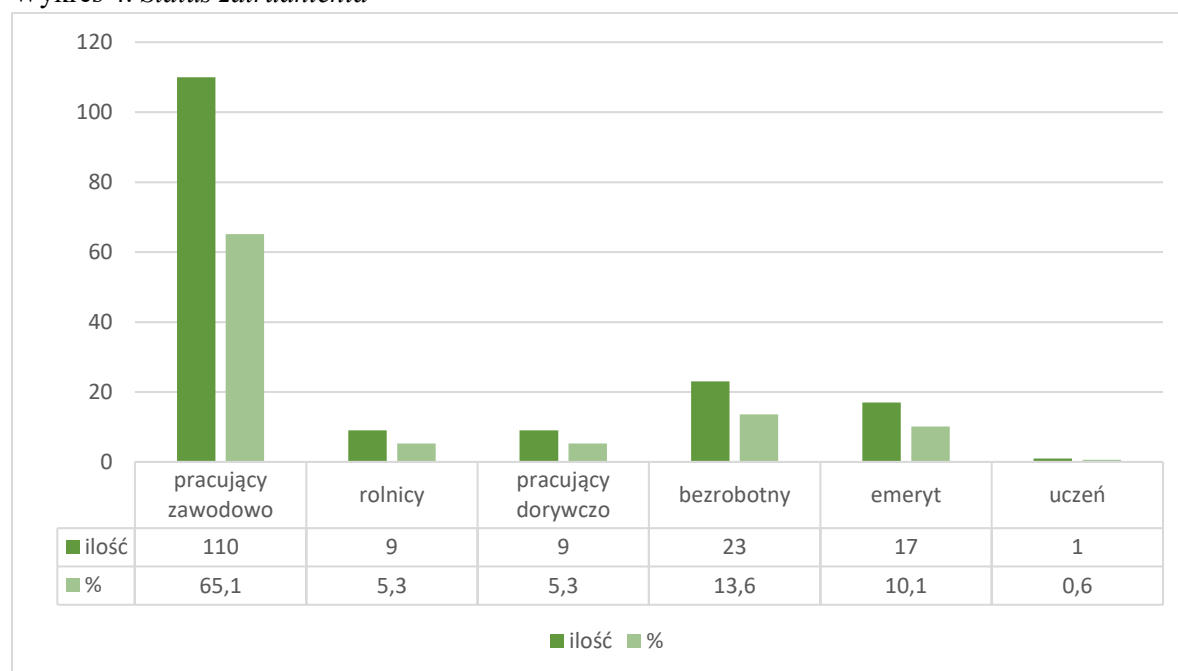
Źródło: *Opracowanie własne*

Spośród osób ankietowanych ponad połowa (70,4%) jest osobami pracującymi zawodowo lub prowadzi gospodarstwo rolne. 23 respondentów (13,6%) stanowią osoby bezrobotne. 10,1% osób wypełniających ankietę to emeryci. Spośród osób biorących udział w badaniu ponad połowa – 70,4% respondentów – to osoby aktywne zawodowo, zatrudnione na podstawie umowy o pracę, prowadzące własną działalność gospodarczą lub gospodarstwo rolne. Wskazuje to, że większość mieszkańców Gminy Łańcut uczestniczy w rynku pracy i posiada stałe źródło dochodu, co sprzyja stabilności ekonomicznej rodzin oraz pozwala im na samodzielne zaspokajanie podstawowych potrzeb życiowych. Grupę bezrobotnych stanowi 13,6% ankietowanych (23 osoby). Odsetek ten świadczy o istnieniu w gminie części mieszkańców, którzy wymagają wsparcia w zakresie aktywności zawodowej i społecznej, w tym m.in. pomocy w poszukiwaniu pracy, podnoszeniu kwalifikacji czy korzystaniu z instrumentów rynku pracy. Może to również wskazywać na konieczność dalszej współpracy pomiędzy instytucjami pomocy społecznej, urzędem pracy oraz organizacjami pozarządowymi w zakresie przeciwdziałania

bezrobociu i wykluczeniu społecznemu. Z kolei 10,1% respondentów stanowili emeryci, co odzwierciedla obecność w społeczności lokalnej rosnącej grupy osób starszych, które mogą potrzebować wsparcia w zakresie usług opiekuńczych, zdrowotnych i społecznych. Ich udział w badaniu jest ważny, ponieważ pozwala lepiej zrozumieć potrzeby seniorów oraz rodzin opiekujących się osobami w wieku poprodukcyjnym.

Zróżnicowanie statusu zawodowego ankietowanych potwierdza, że Gmina Łańcut jest społecznością o zrównoważonej strukturze aktywności ekonomicznej, w której jednak istnieje potrzeba podejmowania działań ukierunkowanych zarówno na utrzymanie aktywności zawodowej mieszkańców, jak i na wspieranie osób pozostających bez pracy oraz seniorów w ich codziennym funkcjonowaniu.

Wykres 4: *Status zatrudnienia*

Źródło: *Opracowanie własne*

Dzięki ankiecie poznano status rodzinny respondentów, 87,2% (150) badanych posiada rodzinę pełną, pozostali badani to jest 12,8 % (22) reprezentuje rodziny niepełne.

Poniższa tabela przedstawia jak kształtuje się sytuacja materialna rodzin w opinii respondentów.

Tabela 1: *Sytuacja materialna w ocenie respondentów.*

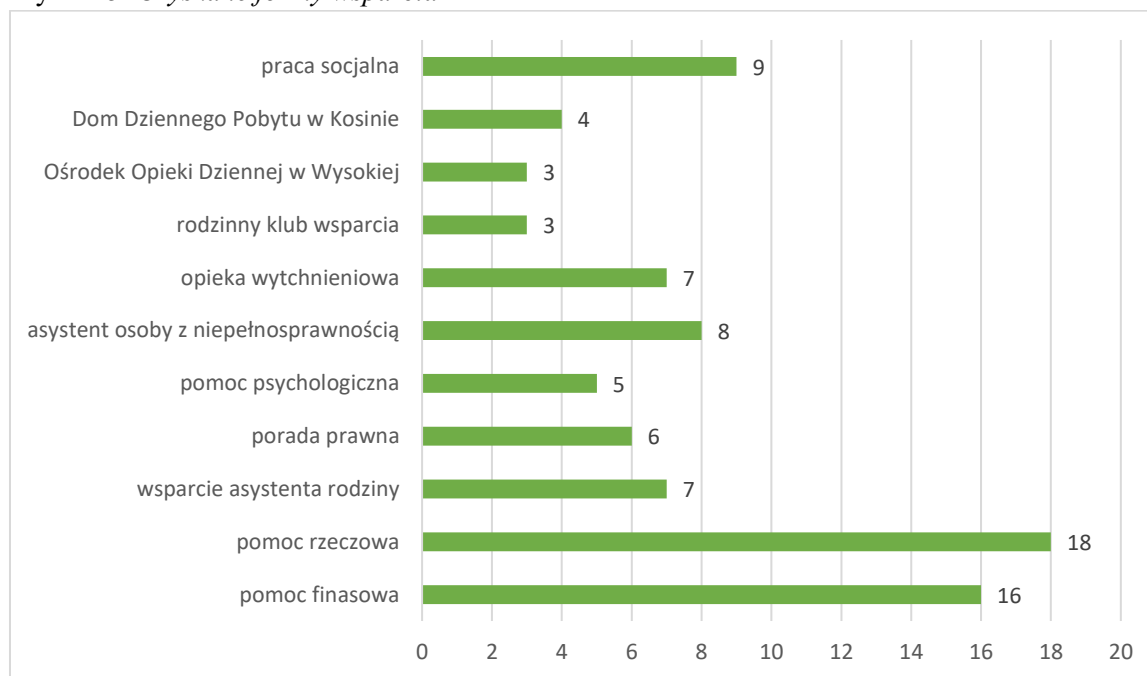
Sytuacja materialna	bardzo dobra	dobra	przeciętna	trudna	bardzo trudna
ilość	20	73	65	13	1
%	11,6	42,4	37,8	7,6	0,6

Źródło: *Opracowanie własne*

Analiza danych dotyczących sytuacji materialnej rodzin wskazuje, że większość mieszkańców Gminy Łańcut ocenia swoje warunki ekonomiczne pozytywnie. Ponad połowa ankietowanych (54%) uznała sytuację materialną swojej rodziny za dobrą lub bardzo dobrą, co świadczy o stosunkowo stabilnej sytuacji finansowej znacznej części społeczności lokalnej. Wynik ten może również sugerować, że rodziny posiadają wystarczające środki na zaspokojenie podstawowych potrzeb, a część z nich dysponuje możliwością realizacji potrzeb wyższego rzędu, takich jak rekreacja czy rozwój dzieci.

37,8% respondentów ocenia swoją sytuację materialną jako przeciętną, co może oznaczać, że te gospodarstwa domowe radzą sobie z codziennymi wydatkami, jednak nie dysponują dużą nadwyżką finansową. Grupa ta stanowi ważny segment mieszkańców, który w przypadku nieprzewidzianych kryzysów (np. utrata pracy, choroba, wzrost kosztów życia) może być szczególnie narażony na pogorszenie sytuacji ekonomicznej i potrzebować wsparcia instytucjonalnego. Trudności finansowe deklaruje 8,2% badanych (13 osób w trudnej i 1 osoba w bardzo trudnej sytuacji materialnej). Choć odsetek ten nie jest wysoki, stanowi istotny sygnał dla gminy o potrzebie kontynuowania i rozwijania działań pomocowych skierowanych do osób i rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej. Podsumowując, uzyskane dane wskazują, że mieszkańcy Gminy Łańcut charakteryzują się stosunkowo dobrą kondycją ekonomiczną, jednak nadal istnieje grupa wymagająca wsparcia materialnego i socjalnego. W kontekście polityki społecznej gminy istotne będzie nie tylko udzielanie pomocy finansowej osobom w trudnej sytuacji, ale również podejmowanie działań profilaktycznych i aktywizujących, które pomogą ograniczyć ryzyko wykluczenia ekonomicznego wśród mieszkańców.

Wykres 5: Uzyskane formy wsparcia

Źródło: Opracowanie własne

Analiza przedstawionych danych dotyczących korzystania z różnych form wsparcia oferowanych przez Ośrodek Pomocy Społecznej Gminy Łańcut wskazuje na wyraźne zróżnicowanie w zakresie zapotrzebowania mieszkańców na poszczególne usługi. Najczęściej wskazywaną formą pomocy była pomoc rzeczowa (18 osób) oraz pomoc finansowa (16 osób). Wyniki te potwierdzają, że materialne wsparcie wciąż stanowi najważniejszy element pomocy społecznej w gminie, a mieszkańcy odczuwają potrzebę bezpośredniej pomocy ekonomicznej – szczególnie w sytuacjach kryzysowych lub przy ograniczonych dochodach.

Kolejnymi, często wybieranymi formami wsparcia były:

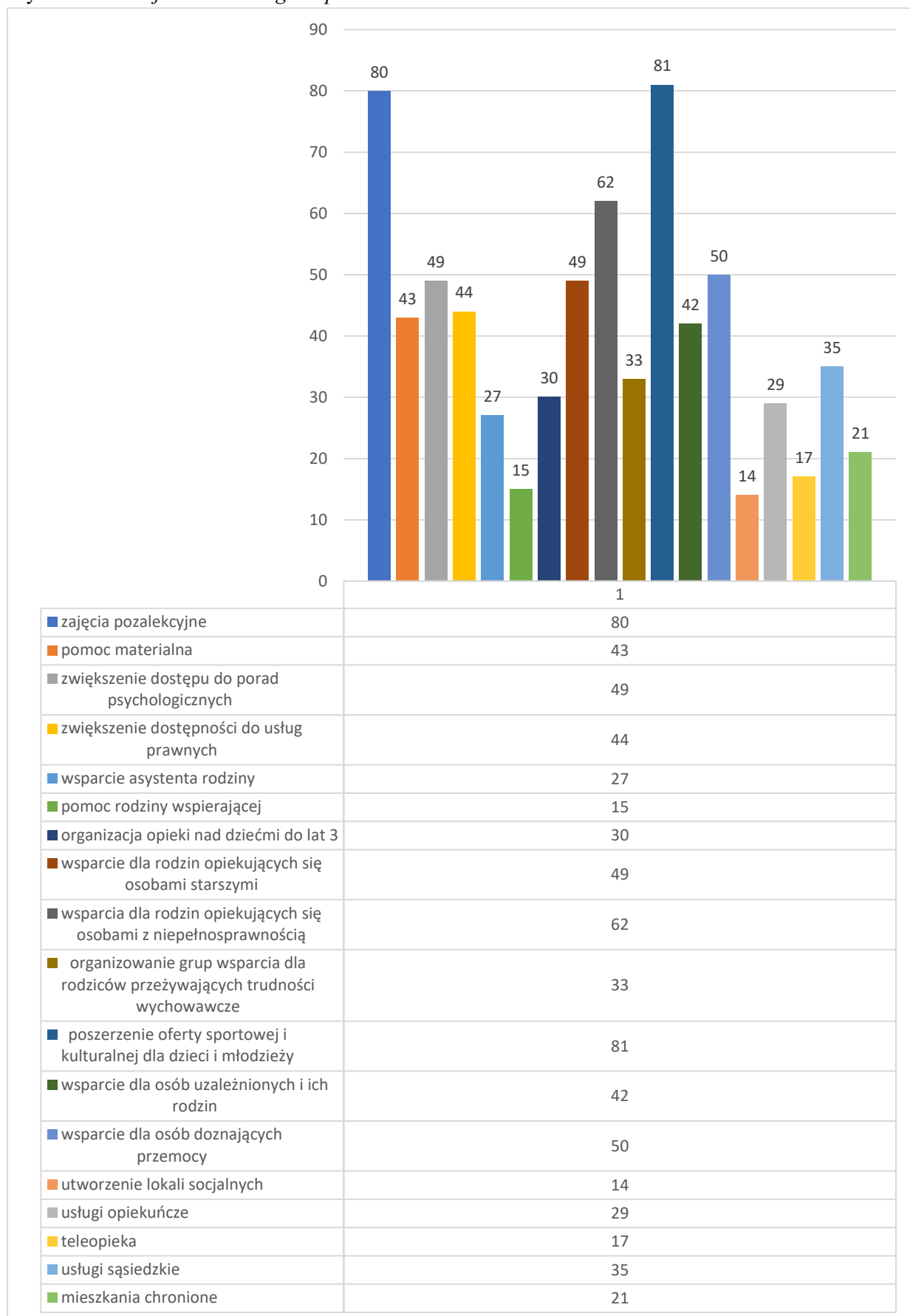
- praca socjalna (9 osób) – wskazuje to na zapotrzebowanie na profesjonalne doradztwo, pomoc w rozwiązywaniu problemów życiowych i wsparcie w kontaktach z instytucjami,

- asystent osoby z niepełnosprawnością (8 osób) oraz opieka wytchnieniowa (7 osób) – co świadczy o realnej potrzebie wsparcia rodzin opiekujących się osobami z niepełnosprawnościami lub niesamodzielnymi,
- wsparcie asystenta rodziny (7 osób) – potwierdza znaczenie działań wspierających rodziny w przezwyciężaniu trudności opiekuńczo-wychowawczych.

Mniejsze zainteresowanie dotyczyło form pomocy o charakterze specjalistycznym, takich jak poradnictwo prawne (6 osób) czy pomoc psychologiczna (5 osób). Choć liczby te są niższe, można przypuszczać, że potrzeba korzystania z tego typu usług może być większa, jednak ograniczony dostęp lub świadomość mieszkańców o możliwości ich uzyskania wpływa na niższy poziom korzystania. Najczęściej wskazywanymi formami wsparcia były Dom Dziennego Pobytu w Kosinie (4 osoby), Rodzinny klub wsparcia (3 osoby), Ośrodek Opieki Diennej w Wysokiej (3 osoby). Może to wynikać z ograniczonej liczby miejsc, mniejszej dostępności tych usług w skali całej gminy lub braku wiedzy o ich funkcjonowaniu.

Dane z wykresu pokazują, że mieszkańcy Gminy Łańcut najczęściej korzystają z tradycyjnych, materialnych form wsparcia, natomiast rośnie zapotrzebowanie na usługi wspierające rodziny z osobami zależnymi oraz na działania asystenckie i socjalne. Jednocześnie widoczna jest potrzeba większej promocji usług specjalistycznych (psychologicznych, prawnych, opiekuńczych) oraz rozwoju oferty wsparcia dziennego i środowiskowego, które mogłyby skuteczniej odpowiadać na zróżnicowane potrzeby mieszkańców.

Wykres 6: Rodzaje oczekiwanego wsparcia

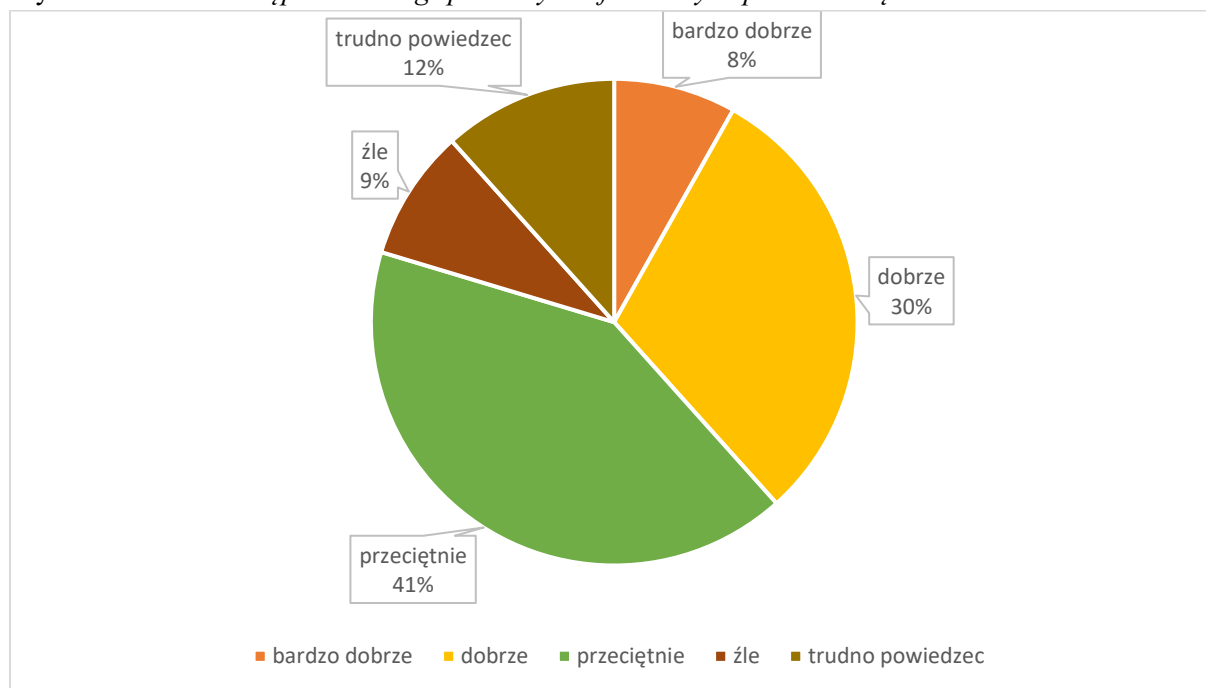

Źródło: Opracowanie własne

Analizując dane z wykresu można zauważyć, że największe zapotrzebowanie na usługi występuje w obszarze zajęć pozalekcyjnych i rozszerzenia oferty sportowej i kulturalnej dla dzieci i młodzieży. Wsparcia oczekują również rodziny opiekujące się osobami z niepełnosprawnością. Wysoki poziom zapotrzebowania widoczny jest w zwiększeniu dostępności do porad psychologicznych, uzyskania wsparcia dla osób doznających przemocy, a także uzyskania wsparcia dla rodzin opiekujących się osobami starszymi. Na wysokim poziomie utrzymuje się zapotrzebowanie na pomoc materialną, zwiększenie dostępności do usług prawnych i wsparcie dla osób uzależnionych ich rodzin.

Mieszkańcy Gminy Łańcut poprzez ankietę mieli możliwość oceny dostępności usług społecznych oferowanych przez Gminę, a także dotychczasowych działań Gminy w zakresie wspierania rodzin. Poniżej wykresy obrazują odpowiedzi udzielane przez respondentów.

Wykres 7: Ocena dostępności usług społecznych oferowanych przez Gminę Łańcut.

Źródło: Opracowanie własne

Analiza wyników ankiety przeprowadzonej wśród mieszkańców Gminy Łańcut pozwala na sformułowanie kilku istotnych wniosków dotyczących sytuacji rodzin oraz kierunków działań, które powinny zostać uwzględnione w lokalnej polityce społecznej:

1. Rodziny w Gminie Łańcut są w większości stabilne i funkcjonują dobrze. Większość ankietowanych to osoby w wieku produkcyjnym, aktywne zawodowo, żyjące w rodzinach pełnych i oceniające swoją sytuację materialną jako dobrą lub przeciętną. Wskazuje to na stosunkowo dobrą kondycję społeczną rodzin w gminie.
2. Widoczne jest jednak zróżnicowanie sytuacji życiowej mieszkańców. Choć odsetek osób z trudnościami finansowymi jest niewielki (8,2%), należy zwrócić uwagę na grupę rodzin zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, które wymagają stałego monitorowania i wsparcia.
3. Rodziny oczekują rozszerzenia oferty usług społecznych skierowanych do dzieci i młodzieży. Najczęściej wskazywaną potrzebą jest organizacja zajęć pozalekcyjnych, sportowych i kulturalnych. Wskazuje to na potrzebę inwestowania w rozwój oferty spędzania wolnego czasu oraz wspierania działań integrujących lokalną społeczność.

4. Rosnące znaczenie mają potrzeby związane ze zdrowiem psychicznym i wsparciem emocjonalnym.
Respondenci zwracają uwagę na ograniczoną dostępność porad psychologicznych oraz potrzebę rozwoju usług wspierających rodziny w kryzysach emocjonalnych i wychowawczych.
5. Konieczne jest wzmocnienie wsparcia dla rodzin opiekujących się osobami starszymi i z niepełnosprawnościami.
Zgłaszane zapotrzebowanie na usługi opiekuńcze i asystenckie pokazuje, że rośnie liczba rodzin potrzebujących pomocy w codziennej opiece nad osobami zależnymi.
6. Zauważalna jest potrzeba rozwijania działań profilaktycznych i przeciwdziałania przemocy.
Wysokie zainteresowanie wsparciem dla osób doświadczających przemocy i uzależnień wskazuje na konieczność dalszego wzmacniania lokalnego systemu pomocy i ochrony rodzin.
7. Większość mieszkańców nie korzysta z pomocy OPS, ale ma świadomość jego roli.
Fakt, że 77,9% respondentów nigdy nie korzystało z pomocy OPS, może świadczyć o dobrej sytuacji wielu rodzin, ale również o potrzebie większej promocji dostępnych form wsparcia i edukacji społecznej na temat możliwości uzyskania pomocy.
8. Mieszkańcy pozytywnie oceniają działania gminy, lecz oczekują dalszego rozwoju usług społecznych.
Wskazuje to na potrzebę kontynuacji i poszerzania działań gminnych ukierunkowanych na wspieranie rodzin, ze szczególnym uwzględnieniem profilaktyki, edukacji, integracji społecznej i pomocy specjalistycznej.

Wnioski z badań wskazują, że Gmina Łańcut powinna kontynuować dotychczasowe działania wspierające rodziny, jednocześnie rozwijając nowe formy pomocy odpowiadające na współczesne wyzwania — w szczególności w obszarze wsparcia psychologicznego, usług opiekuńczych oraz aktywizacji społeczno-zawodowej. Kluczowe jest dalsze wzmacnianie współpracy instytucji, organizacji i społeczności lokalnej w celu budowania gminy przyjaznej rodzinie.